

Tərəqqi və təbiətin qanunu

Gəzişirdim Qız Qalası dağında,
Jaj fəslidi bir gün axşam saatında
Bir-bir vaxırdım ol kəhnə asara
Viran olmuş Sura, vurçə hasara.
Qərib-qərib, myvhəm-myvhəm xə-
jallar,
Gəlirdi fikrimə dürly suallar.
Deşirdim ki, dınja bir şəxsə bənzər,
Doqar, tərər, nymyv edər, jyk-
sələr,
İnsan kimi hər dövərə bir az jasar,
Sonra javaş-javaş ixtırlaşar,
Ələr, qalar bir-iki viranəsi..
O da olar vaxıqların naləsi.
Bir myəjjən qanun vızredir həjat,
Bir doquş, bir təkamyl, bir inhitat.
Belə qojulmuş aləmin binası,
Də'işikdir tərəqqinin əsası.
Dəjismək olmasa tərəqqi olmaz,
Təbiətin bu qanunu pozulmaz.
Dəjisməklə imkan olur təkamyl,
İnsan doqar, tərər, edər tənasyıl.
Təbiətdən gərək alınsın ibrət,
Təçəddydlə olur vəqəji-millət.
Dınjanın əvvəlindən ta bu hala,
Aləmdə olmuş min-min istihala,
Hansı əski Roma, əski junanlar,
Hansı əski tərəqqilər, imranlar,
Hansı əski asurilər, kəsralər
Hansı əski kəldanilər, misrilər,
Cümləsini məhv efləmiş zəmanə,
Hər birindən qojmuş cüz'i nisanə.
Bu ondandır: vaxta gərə təkamyl,
Etmədilər gəstərdilər təkahyl,
Bu ondandır zəmanəyə myvafiq
Dəjisməllə cəxartdılar əvafiq.
Bos e'tiqadlara məqrur oldular,
Puc olmağa axır məçbur oldular.
Hansı se'dir dəjisməllə dınjada,
Gəjərti də, hejvanat da, hava da,
Necin dəjisməsin fikri insanın
Təqazası deşimi bu dınjanın,
Tarix bizə gəstərmirmi bu halı,
Cəhil qovmun myhəqqəddir zavalı,